DOMSTOLENS DOM
AF 14. JULI 1977 [1]

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber mod Den italienske Republik

»Tilnærmelse af lovgivningerne om elektrisk materiel«

Sag 123/76

Sammendrag

Tilnærmelse af lovgivningerne om elektrisk materiel — Rådets direktiv nr. 73/23 — tvungen anvendelse

Ved at fastsætte en bestemt frist til iværksættelse af nationale bestemmelser kræver artikel 13 i direktiv nr. 73/23, at der tilvejebringes sådanne forudsætninger, som sikrer, at direktivets artikler 5-8 får den tilsigtede fulde og øjeblikkelige virkning i de i disse artikler nævnte tilfælde. Det er ikke tilstrækkeligt til opfyldelse af de i direktivet og dets artikel 13 indeholdte krav, at medlemsstaterne udsætter denne artikels gennemførelse, indtil de nævnte normer er vedtaget.

I sag 123/76

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, repræsenteret af sin juridiske konsulent Antonio Abate, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos sin juridiske konsulent Mario Cervino, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøger,

mod

DEN ITALIENSKE REPUBLIK, repræsenteret af sin ambassadør Adolfo Maresca, som befuldmægtiget, bistået af Ivo Maria Braguglia, vice avvocato dello Stato, og med valgt adresse i Luxembourg på den italienske ambassade,

sagsøgt,

angående spørgsmålet, om Den italienske Republik har undladt at opfylde de forpligtelser, som påhviler den i henhold til artikel 13 i Rådets direktiv

1 — Processprog: Italiensk.

(73/23/EØF) af 19. februar 1973 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser (EFT L 77, s. 29),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene A. M. Donner og P. Pescatore, dommerne J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco og A. Touffait,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb, parternes søgsmålsgrunde, indsigelser og andre anbringender kan sammenfattes således:

I — Sagens faktiske omstændigheder

Den 19. februar 1973 udstedte Rådet direktiv nr. 73/23/EØF om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser. Dette direktiv fastslår i betragtningerne blandt andet, at de bestemmelser, der er i kraft i medlemsstaterne med henblik på at yde sikkerhed ved benyttelse af det pågældende elektriske materiel, har forskellig udformning, hvilket bevirker, at samhandelen hæmmes.

I nogle medlemsstater findes der i lovgivningen om visse former for elektrisk materiel ufravigelige forskrifter om forebyggende foranstaltninger og straffeforanstaltninger for at opnå denne sikkerhed; i andre medlemsstater findes der i lovgivningen henvisninger til tekniske normer, der er udarbejdet af standardiseringsinstitutter. På fællesskabsplan skal der ske fri omsætning af elektrisk materiel, når dette opfylder bestemte sikkerhedskrav, der er godkendt i alle medlemsstaterne; bevis for, at disse krav overholdes, kan opnås ved henvisning til harmoniserede normer, der præciserer disse betingelser, men dette udelukker dog ikke anvendelse af andre bevisligheder (femte betragtning).

For så vidt angår elektrisk materiel, for hvilket der endnu ikke findes harmoni-

serede normer, kan den fri omsætning som overgangsforanstaltning sikres ved anvendelse af de sikkerhedsmæssige normer og bestemmelser, der allerede er udarbejdet af andre internationale organer eller af et af de organer, der fastlægger de harmoniserede normer (syvende betragtning).

Direktivets anvendelsesområde defineres i artikel 1: der er tale om »alt elektrisk materiel, der er bestemt til brug ved en mærkespænding på mellem 50 og 1 000 volt, for så vidt angår vekselstrøm og på mellem 75 og 1500 volt for jævnstrøm, med undtagelse af det materiel og de påvirkninger, der er anført i bilag II.«

Artiklerne 2 til 4 opregner de grundlæggende krav. Elektrisk materiel kan kun bringes i handelen i en medlemsstat, »såfremt det er fremstillet i overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter, der er gældende i Fællesskabet, og ved korrekt installation og vedligeholdelse samt anvendelse i overensstemmelse med dets formål ikke bringer sikkerheden for personer, husdyr og ejendom i fare«. I bilag I findes en oversigt over de vigtigste af disse sikkerhedskrav (artikel 2). Når elektrisk materiel opfylder bestemmelserne i artikel 2, kan medlemsstaterne ikke af sikkerhedsmæssige grunde skabe hindringer for den fri omsætning af det inden for Fællesskabet (artikel 3). I henhold til artikel 4 skal medlemsstaterne drage omsorg for, at el-leverandørerne ikke gør tilslutning til nettet og forsyning til forbrugerne afhængig af strengere sikkerhedskrav til det elektriske materiel end bestemt i artikel 2.

For så vidt angår de normer, hvortil der kan henvises som bevis for, at elektrisk materiel opfylder kravene i artikel 2, kan der sondres mellem fire tilfælde:

1. Der findes harmoniserede normer. Ifølge direktivets artikel 5 betragtes normerne som harmoniserede, så snart de er fastlagt efter fælles overenskomst af de organer, medlemsstaterne har anmeldt, og er blevet offentliggjort i henhold til den nationale fremgangsmåde.
2. Der findes ikke harmoniserede normer, men et materiel kan allerede være underlagt normer, fastlagt i international ramme. Direktivets artikel 6 fastsætter den fremgangsmåde, hvorefter sådanne normer kan offentliggøres og gennemføres.
3. Findes der hverken harmoniserede normer eller nogen international norm offentliggjort efter artikel 6, bestemmer artikel 7, at medlemsstaterne på deres marked skal godkende »elektrisk materiel, der er fremstillet i overensstemmelse med sikkerhedsbestemmelserne i de normer, der anvendes i den medlemsstat, i hvilken det er fremstillet, ... såfremt der herved ydes en sikkerhed svarende til den, der kræves på deres eget område«.
4. Det fjerde tilfælde omhandles af artikel 8 og omfatter to mulige situationer:
   - der findes hverken nogen international eller national harmoniseret norm;
   - der findes sådanne normer, men materiellet opfylder dem ikke.

Sådant materiel kan ikke desto mindre bringes i handelen såfremt det på anden vis fremgår, at det opfylder de i artikel 2 nævnte sikkerhedskrav.

Direktivets artikel 13 bestemmer:

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden atten måneder efter dets meddelelse og underretter straks Kommissionen herom. For Danmarks vedkommende er denne frist dog på fem år.
2. Medlemsstaterne drager omsorg for at meddele Kommissionen ordlyden af de væsentligste nationale retsforskrifter, som de vedtager på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Direktivet blev meddelt medlemsstaterne den 21. februar 1973.

Da Kommissionen mente, at Italien ikke havde opfyldt de forpligtelser, der påhvilede det i henhold til direktivets arti-

kel 13, anmodede den i overensstemmelse med EØF-traktatens artikel 169 i skrivelse af 15. juli 1975 den italienske regering om at fremkomme med sine bemærkninger til skrivelsen inden for en frist på to måneder fra dennes modtagelse.

Den italienske regering har den 30. april 1976 tilsendt Kommissionen et forslag til lov om »gennemførelse af direktivet fra Rådet for De europæiske Fællesskaber (73/23/EØF) om de sikkerhedskrav, som elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser skal opfylde«. Kommissionens tjenestegrene har anført bemærkninger til visse af forslagets bestemmelser.

Den 17. juni 1976 har Kommissionen fremsat en begrundet udtalelse og opfordret Den italienske Republik til inden for en måned at træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme det pågældende direktiv.

Ved stævning indgivet den 21. december 1976 har Kommissionen i medfør af traktatens artikel 169, stk. 2 forelagt Domstolen spørgsmålet, om Den italienske Republik som af Kommissionen anført har undladt at opfylde en forpligtelse, der påhviler den i medfør af traktaten.

II — Skriftlige forhandlinger

Skriftvekslingen er foregået forskriftsmæssigt.

Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Kommissionen er blevet opfordret til skriftligt at besvare et spørgsmål fra Domstolen.

III — Parternes påstande

Kommissionen har nedlagt følgende påstand:

— Det statueres, at Den italienske Republik ved ikke inden for den fastsatte frist at have gennemført de nødvendige bestemmelser til efterkommelse af Rådets direktiv nr. 73/23/EØF af 19. februar 1973 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser har undladt at opfylde en forpligtelse, der påhviler den i henhold til traktaten.
— Den italienske Republik tilpligtes at bære sagens omkostninger.

Regeringen for Den italienske Republik har nedlagt følgende påstand:
— Frifindelse.
— Kommissionen tilpligtes at bære sagens omkostninger.

IV — Parternes søgsmålsgrunde, indsigelser og øvrige indbringender

Kommissionen har anført, at det af direktivernes bindende karakter følger, at medlemsstaterne har pligt til at overholde de frister, som direktivet sætter til at træffe de nævnte foranstaltninger (se dom af 26. 2. 1976 i sag 52/75, Kommissionen mod Italien, Sml. 1976, s. 277, og dom af 22. 9. 1976 i sag 10/76, Kommissionen mod Italien, Sml. 1976, s. 1359). Det er også fast retspraksis, at en medlemsstat ikke kan påberåbe sig retsforskrifter, praksis eller andre forhold af interntretlig karakter som begrundelse for ikke at opfylde de forpligtelser og frister, som følger af fællesskabsdirektiver.

Den italienske Republik har således undladt at opfylde en forpligtelse, som påhviler den i henhold til traktaten, ved ikke inden for den fastsatte frist at have fastsat de nødvendige bestemmelser til at efterkomme direktiv nr. 73/23/EØF.

Regeringen for Den italienske Republik har anført, at forslaget til lov om gennemførelse af det pågældende direktiv blev vedtaget af republikkens senat i dettes møde den 26. februar 1976 og videre-

sendt til deputeretkammeret den 10. marts 1976. Det er det forhold, at den VI. samling ikke havde kunnet gennemføres, som har medført forslagets fald.

Ved forslagets genfremsættelse under nuværende samling var der taget hensyn til Kommissionens bemærkninger. Dette nye lovforslag blev godkendt af Ministerrådet i dets møde den 21. januar 1977.

Det havde været nødvendigt at udarbejde forslaget for at muliggøre direktivets *fuldstændige* gennemførelse. Faktisk anvendes dettes væsentlige bestemmelser dog allerede i den interne retsorden.

a) For så vidt angår direktivets artikel 2

Den eneste artikel i lov af 1. marts 1968 nr. 186 (GURI nr. 77 af 23. 3. 1968) bestemmer i stk. 1, at »alle elektriske og elektroniske former for materiel, apparater, maskiner, instrumenter og installationer skal fremstilles i overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter«. Som fremstillet i overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter anses materiel osv ». . ., som er fremstillet efter normerne fra Den italienske Komité for Elektroteknik (Comitato elettrotecnica italiana) . . .« (stk. 2).

Det bør fremhæves, at harmoniserede normer (direktivets artikel 5) endnu ikke eksisterer; tilsvarende findes der heller ikke endnu internationale sikkerhedsbestemmelser, for hvilke den i direktivets artikel 6 nævnte offentliggørelsesprocedure har kunnet iværksættes. Normerne fra Den italienske Komité for Elektroteknik svarer i det væsentlige til de normer, som tilsvarende organer i de øvrige medlemsstater har udarbejdet, for så vidt som de alle — for størstedelens vedkommende — er udledt af de sikkerhedsbestemmelser, som er vedtaget af »International Electrotechnical Commission« (IEC). Da de italienske normer i det væsentlige svarer til de øvrige medlemsstaters, overholdes direktivets artikel 7 på nuværende tidspunkt i italiensk retsorden, og den vil stadig finde anvendelse, indtil der fastlægges harmoniserede normer og internationale bestemmelser som nærmere omhandlet i artikel 6.

Den i direktivets artikel 2 fastsatte forpligtelse anvendes således i praksis i Italien.

b) For så vidt angår direktivets artikel 3

Når det én gang er fastslået, at kravene om overensstemmelse i praksis er opfyldt i italiensk ret, må man også anse det grundlæggende krav i artikel 3 som opfyldt. En sådan pligt kræver i øvrigt ingen særlig national retsnorm for at finde anvendelse. Det samme gælder for direktivets artikel 4.

Kommissionen har i replikken anført, at de grundlæggende krav i det pågældende direktiv — for så vidt som de er korrekt fortolket — ikke på nogen måde er blevet gennemført i italiensk retsorden.

a) For så vidt angår direktivets artikel 2

Definitionen af de vigtigste sikkerhedskrav — som opregnes i bilag I til direktivet — er en egentlig fornyelse på europæisk plan: for det første ophøjes begrebet »tekniske sikkerhedsforskrifter« til en konkret og præcis norm; for det andet skal enhver teknisk sikkerhedsnorm — harmoniseret eller ej — fastlægges, så at den sikrer overholdelsen af sikkerhedskravene.

Herefter har Kommissionen sammenfattet følgende elementer i fællesskabslovgivningen:

1. Forbud mod afsætning på både nationalt og fællesskabsplan af elektrisk materiel, som ikke opfylder sikkerhedskravene.
2. Indførsel på fællesskabsplan af begrebet »tekniske sikkerhedsforskrifter« i forbindelse med personer, husdyr og ejendom.
3. En definition af begrebet »tekniske sikkerhedsforskrifter« ved at fastlægge sikkerhedskravene.

4. En forudsat udarbejdelse af tekniske foranstaltninger, dvs. foranstaltninger, som er egnede til at sikre overholdelsen og gennemførelsen af sikkerhedskravene.

For så vidt angår den af sagsøgte nævnte italienske lov, har Kommissionen anført, at den ikke indeholder nogen definition af tekniske sikkerhedsforskrifter. Ifølge denne lov kan de tekniske sikkerhedsforskrifter højst udledes for hvert enkelt tilfælde af de af den italienske elektrotekniske komité fastsatte normer.

Heraf følger, at den italienske lov er mere restriktiv end direktivet, for så vidt som den alene indeholder en formodning for, at produkter fremstillet ifølge de af den italienske elektrotekniske komité fastsatte normer opfylder kravene. Den gør det derhos muligt at sælge produkter, for hvilke der ikke findes nationale normer, og for hvilke det således ikke er muligt at fastslå, hvorvidt de opfylder de i bilag I til direktivet anførte sikkerhedsprincipper.

b) For så vidt angår direktivets artikel 3

Denne artikel indfører en egentlig rangfølge blandt de af de tekniske normer, som indeholder en formodning for, at elektrisk materiel opfylder sikkerhedskravene: den absolutte forrang tillægges de harmoniserede (EØF) normer i artikel 5; dernæst følger de i artikel 6 omhandlede internationale normer, de i artikel 7 nævnte nationale normer og det i artikel 8 nedfældede princip.

Kommissionen har i så henseende anført, at da den i artikel 5 nævnte harmonisering for en god del af de forskellige former for materiel er afsluttet, er formodningen for, at de nævnte former for materiel opfylder sikkerhedskravene efter de harmoniserede EØF-normer, nu i princippet til stede. Herefter kan sagsøgte ikke påstå, at de harmoniserede normer »endnu ikke eksisterer«. De eksisterer ikke i Italien i den forstand, at den manglende gennemførelse af direktivet har forhindret, at de er blevet integreret i retsordenen.

Kommissionen har som bilag til replikken fremlagt en skrivelse fra den italienske faste repræsentation af 30. april 1976 og den liste over harmoniserede normer, som repræsentationen samtidig overgav. Den undladelse, som bebrejdes Den italienske Republik, er så meget mere alvorlig, som at den gældende italienske lovgivning er således udformet, at den erhvervsdrivende *alene* kan godtgøre, at det elektriske materiel opfylder kravene, ved at henvise til de af den italienske elektrotekniske komité opstillede normer, hvorfor det således er udelukket, at han udnytter de muligheder, som de i direktivets artikler 5, 6 og 8 omhandlede normer byder ham.

Endelig har Kommissionen bestridt sagsøgtes anbringende om, at der i Italien anvendes normer svarende til de øvrige medlemsstaters. Dette anbringende er en ubekræftet antagelse af, at der mangler harmoniserede EØF-normer, og det forudsætter — men godtgør ikke — at der findes materiel overensstemmelse mellem de forskellige nationale standardiseringsinstitutters normer.

Med udgangspunkt i de af de italienske myndigheder meddelte oplysninger har Kommissionen opregnet de produkter, for hvilke den italienske elektrotekniske komité's normer er a) ikke eksisterer eller b) afviger.

Kommissionen har sammenfattende anført, at den undladelse, som bebrejdes Den italienske Republik, består i, at denne ikke har truffet de fornødne foranstaltninger, ikke til en »fuldstændig« gennemførelse af direktiv nr. 73/23/EØF, men til at tilpasse den italienske retsorden til *alle* direktivets krav, som navnlig er opstillet i artiklerne 2 (og bilag I), 3, 5, 6, 8, 9 og 10.

Regeringen for Den italienske Republik har først anført, at medlemsstaterne i

medfør af EØF-traktatens artikel 189 ikke er forpligtet til i deres interne retsorden at indføre normer, som er identiske med direktivets normer. Rent formelt kan det herefter ikke bebrejdes den italienske regering, at der ikke på nuværende tidspunkt i den interne retsorden findes nogen norm, som svarer til artikel 2 i direktiv nr. 73/23/EØF. For så vidt angår *resultaterne* må det gentages, at den eneste artikel, stk. 1 i lov nr. 186/68, opfylder det grundlæggende krav i direktivets artikel 2.

Den definition, som gives af de tekniske sikkerhedsforskrifter (hvad enten det sker på fællesskabs- eller nationalt plan), er nødvendigvis generel og vidtspændende; sikkerhedsforskrifternes indhold kan ikke præciseres anderledes end ved hjælp af generelle tekniske karakteristika, som skal passe på hvert enkelt elektrisk apparat. De tekniske sikkerhedsforskrifter, som foreskrives i national lovgivning, må nødvendigvis forudsætte og omfatte alle formål og krav i de tekniske sikkerhedsforskrifter, som Kommissionen har opstillet.

Sagsøgte har bestridt Kommissionens anbringende om, at den italienske lov er mere restriktiv end direktivet. Det er korrekt, at andet stykke i den eneste artikel i lov nr. 186/86 opstiller en formodning for, at materiellet opfylder de tekniske sikkerhedsforskrifter, men udelukker ikke på nogen måde, at dette kan godtgøres på anden vis. I retssager hænder det ofte, at et elektrisk materiels overensstemmelse med tekniske sikkerhedsforskrifter og sikkerhedskrav godtgøres på grundlag af en sagkyndig, teknisk bedømmelse, også for så vidt angår materiel, som ikke opfylder den italienske elektrotekniske komité's bestemmelser.

For så vidt angår fortolkningen af direktivets artikel 3, finder den italienske regering, at uenigheden angår problemet om, hvorvidt der for nærværende findes harmoniserede normer som omhandlet i direktivets artikel 5. Den har gentaget, at der endnu ikke eksisterer sådanne normer. Hvis disse faktisk skulle findes på fællesskabsplan, burde Kommissionen have fremlagt dem eller henvist til deres findesteder; på samme vis skulle Kommissionen kunne fremlægge protokoller for »harmonisering«. Det fremgår hverken, at dette arbejde på nogen måde er videreført i fællesskabsrammer, eller at den italienske elektrotekniske komité (organ anmeldt i henhold til direktivets artikel 11) nogensinde har deltaget i Fællesskabets harmoniseringsarbejde som angivet i direktivets artikel 5.

De af Kommissionen fremlagte dokumenter afgiver ingen støtte for nogen anden slutning:

a) skrivelsen fra Italiens faste repræsentation af 30. april 1976 indeholder ikke nogen liste over de i direktivets artikel 5 omhandlede harmoniserede normer, men henviser til den »liste over harmoniserede normer, som er udarbejdet af de europæiske standardiseringsorganer«, det vil i nærværende sag sige CENELEC — Comité européen de normalisation électrique (Den europæiske Komité for elektroteknisk Standardisering).
b) CENELEC er et privat organ, hvori deltager — på privat basis (i det mindste for så vidt angår Italien) — de elektrotekniske komiteer i 15 europæiske stater. Beslutninger træffes ved flertalsafgørelse i de udvalg, som CENELEC består af.
c) For så vidt angår den af Kommissionen fremlagte liste, har CENELEC nøjedes med at anføre de forskelle, som findes mellem de forskellige lovgivninger i Fællesskabets medlemsstater. Denne liste kan ikke anses som andet end et arbejdsgrundlag for de *i henhold til direktivets artikel 11 anmeldte nationale organer,* der i henhold til samme direktivs artikel 5 efter *fælles overenskomst* skal træffe harmoniseringsforanstaltninger.

Disse oplysninger viser, at den af Kommissionen fremlagte liste ikke angår de i direktivets artikel 5 nævnte harmoniserede normer.

Det bør også anføres, at når disse normer og internationale foranstaltninger ikke findes, er det alene (bortset fra artikel 8) direktivets artikel 7, der kan anvendes som målestok ved vurderingen af, om elektrisk materiel opfylder kravene i artikel 2.

For så vidt angår artikel 8, er undladelsen alene af formel karakter. Det er dog reelt muligt, at såfremt der foreligger uenighed, kan fabrikanten eller importøren fremlægge en rapport vedrørende materiellets overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter ved hjælp af den i artikel 8, stk. 2 nævnte rapport, idet materiellets overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter ifølge lov nr. 186/68 kan godtgøres ved alle midler.

Endelig har sagsøgte, for så vidt angår den af Kommissionen nævnte mangel på eller afvigelser fra normerne, anført følgende: Hvis den nationale lovgivning mangler, er dette i forhold til den standardisering af normer, som sker i CENELEC, og ikke i forhold til de i direktivets artikel 5 omhandlede harmoniserede normer, som endnu ikke eksisterer.

Under alle omstændigheder kan denne lakune i italiensk ret ikke føre til nogen restriktion i samhandelen, da importøren ved alle midler kan bevise materiellets overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter uden hensyn til, om dette materiel opfylder de af den italienske elektrotekniske komité fastlagte regler.

Det samme kan anføres vedrørende de af Kommissionen påståede, men ikke beviste, »afvigelser«.

Den italienske regering har sammenfattende anført, at i al væsentlighed finder direktiv nr. 73/23/EØF i praksis anvendelse i Italien, og at den bebrejdede undladelse alene er inferiør og formel (i henseende til direktivets artikel 8, stk. 2). Den har som sit håb anført, at grundlaget for nærværende sag må bortfalde, da udkastet til lov om *fuldstændig* anvendelse af direktivet (også på formelt plan) den 15. februar 1977 er blevet forelagt republikkens senat til godkendelse.

V — Mundtlige forhandlinger

Parterne har afgivet deres mundtlige indlæg i retsmødet den 7. juni 1977.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 28. juni 1977.

Præmisser

1 Ved stævning af 16. december 1976 har Kommissionen for De europæiske Fællesskaber i henhold til EØF-traktatens artikel 169 anlagt sag ved Domstolen mod Den italienske Republik med påstand om, at det statueres, at Den italienske Republik »ved ikke inden for den fastsatte frist at have gennemført de nødvendige bestemmelser til efterkommelse af Rådets direktiv nr. 73/23/EØF af 19. februar 1973 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser« (EFT L 77, s. 29) har undladt at opfylde en forpligtelse, der påhviler den i henhold til traktaten;

2 det omhandlede direktivs artikel 13 bestemmer, at »Medlemsstaterne sætter de nødvendige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden 18 måneder efter dets meddelelse og underretter straks Kommissionen herom«.

3 Regeringen for Den italienske Republik har i svarskriftet anført, at med henblik på en fuldstændig gennemførelse af direktivet er et lovforslag, nr. 1742, blevet fremsat i det italienske parlament i 1974 og vedtaget af senatet den 26. februar 1976, men har ikke kunnet godkendes af deputeretkammeret, da samlingen ophørte før tiden, hvorved forslaget faldt;

regeringen har i øvrigt under sagen meddelt Domstolen, at der er fremsat et nyt lovforslag, som den 25. maj 1977 er godkendt af senatet;

4 regeringen har anført, at selv om det var nødvendigt at vedtage en ny lov for at sikre en fuldstændig gennemførelse af direktivet, fandt de væsentligste af dettes regler dog allerede anvendelse i Italien i medfør af ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser;

5 den italienske regering har videre anført, at da der hverken eksisterer harmoniserede normer i den i artikel 5 anførte betydning eller normer vedtaget på det i direktivets artikel 6 omhandlede internationale plan, er det alene artikel 7, der finder anvendelse, og den bestemmer, at i så tilfælde »træffer medlemsstaterne alle nødvendige foranstaltninger for, at deres kompetente administrative myndigheder med henblik på den i artikel 2 omhandlede markedsføring eller den i artikel 3 omhandlede fri omsætning ligeledes betragter elektrisk materiel, der er fremstillet overensstemmelse med sikkerhedsbestemmelserne i de normer, der anvendes i den medlemsstat, i hvilken det er fremstillet, som opfyldende bestemmelserne i artikel 2, såfremt der herved ydes en sikkerhed svarende til den, der kræves på deres eget område«;

6 den italienske regering har konkluderet, at da de i henhold til italiensk lovgivning anvendte normer i det væsentlige er de samme som i de øvrige medlemsstater, er direktivets vigtigste krav således for nærværende opfyldt i materiel henseende, hvorfor den mener at burde frifindes for Kommissionens påstand.

7 Ovennævnte anbringender har fremkaldt en diskussion mellem parterne, blandt andet om spørgsmålet, hvorvidt udarbejdelsen af de i direktivets artikel

5 omhandlede harmoniserede normer allerede var på et fremskredet stade, og om spørgsmålet, efter hvilken fremgangsmåde disse normer skal vedtages;

8 disse spørgsmål foreligger imidlertid ikke til påkendelse i denne sag, da stævningen støttes på en tilsidesættelse af direktivets artikel 13;

Domstolens påkendelse skal herefter begrænses til spørgsmålet, om Den italienske Republik har undladt at opfylde den af direktivets artikel 13 flydende forpligtelse.

9 Sagsøgtes anbringender i så henseende går ud på, at i det omfang, der endnu ikke er vedtaget harmoniserede eller internationale normer, er medlemsstaterne ikke forpligtet til at indføre de nødvendige administrativt, ved lov eller på anden vis fastsatte bestemmelser for at efterkomme disse normer og sikre anvendelsen heraf på deres område;

10 Sagsøgte overser herved, at ved at fastsætte en bestemt frist (atten måneder) til iværksættelse af nationale bestemmelser kræver artikel 13, at der tilvejebringes sådanne forudsætninger, som sikrer, at direktivets artikler 5 til 8 får den tilsigtede fulde og øjeblikkelige virkning i de i disse artikler nævnte tilfælde;

det er ikke tilstrækkeligt til opfyldelse af de i direktivet og dets artikel 13 indeholdte krav, at medlemsstaterne udsætter denne artikels gennemførelse, indtil de nævnte normer er vedtaget.

11 Sagsøgtes subsidiære anbringende, at de italienske bestemmelser, navnlig den eneste artikel i lov nr. 186 af 1. marts 1968 (Gaz. Uff. nr. 77 af 23. 3. 1968), i det væsentligste indeholder samme krav som direktivets artikler 2 til 4, tager heller ikke hensyn til disse bestemmelsers bindende virkning;

12 direktivets artikel 2 bestemmer, at elektrisk materiel kun kan bringes i handelen i en medlemsstat, »såfremt det er fremstillet i overensstemmelse med de tekniske sikkerhedsforskrifter, der er gældende i Fællesskabet, og ved korrekt installation og vedligeholdelse samt anvendelse i overensstemmelse med dets formål ikke bringer sikkerheden for personer, husdyr og ejendom i fare«;

ifølge artikel 3 kan medlemsstaterne ikke hindre fri omsætning inden for Fællesskabet af elektrisk materiel, som opfylder kravene i artikel 2;

endelig bestemmer artikel 4, at medlemsstaterne skal drage omsorg for, at elleverandørerne ikke gør tilslutning til nettet og forsyning til forbrugerne afhængig af strengere sikkerhedskrav til det elektriske materiel end bestemt i artikel 2;

13 disse bestemmelser har således til formål at sikre, udtrykt positivt, at alt materiel, som opfylder kravene i artikel 2, frit kan bringes i handelen, og, udtrykt negativt, at kun materiel, som opfylder disse krav, kan bringes i handelen;

14 under alle omstændigheder skal italiensk lovgivning udbygges med henblik på klart og tydeligt at sikre denne målsætnings virkeliggørelse.

15 Herefter vil sagsøgeren være at give medhold, og det må statueres, at Den italienske Republik har undladt at opfylde en forpligtelse, der påhviler den ifølge traktaten, da den ikke inden for den fastsatte frist har gennemført de nødvendige bestemmelser til efterkommelse af Rådets direktiv nr. 73/23/EØF af 19. februar 1973.

Vedrørende sagsomkostningerne

16 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2 dømmes den part, der taber sagen, til at afholde omkostningerne;

sagsøgte har tabt sagen og idømmes følgelig sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1. **Den italienske Republik har undladt at opfylde en forpligtelse, der påhviler den ifølge traktaten, da den ikke inden for den fastsatte frist har gennemført de nødvendige lovbestemmelser eller administrative retsforskrifter til efterkommelse af Rådets direktiv nr. 73/23/EØF af 19. februar 1973 om tilnærmelse af**

medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser.

2. Sagsøgte tilpligtes at bære sagens omkostninger.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars Sørensen

Mackenzie Stuart O'Keeffe Bosco Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. juli 1977.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J.-P. WARNER FREMSAT DEN 28. JUNI 1977 [1]

Høje Ret.

Det turde være indlysende, at et væsentligt kendetegn for et fælles marked må være, at de sikkerhedsnormer (hvis nogen overhovedet), som varer skal opfylde, bør være de samme overalt, således at varer fremstillet hvorsomhelst i fællesmarkedet frit kan afsættes overalt i det. Således vedtog Rådet da også den 28. maj 1969 en resolution om udarbejdelse af en plan »for fjernelse af tekniske handelshindringer for industrivarer som følge af forskelle i medlemsstaternes administrativt og ved lov fastsatte bestemmelser« (JO C 76 af 17. 6. 1969, s. 1). Blandt de produkter, som omfattedes af planens første fase, var elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser.

Følgelig udstedte Rådet den 13. februar 1973 i henhold til EØF-traktatens artikel 100 et direktiv (73/23/EØF) »om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser« (EFT L 77, af 26. 3. 1973, s. 29). Direktivet var rettet til medlemsstaterne, og ifølge artikel 13, stk. 1 skulle de »[sætte] de nødvendige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i kraft for at efterkomme [det] inden 18 måneder efter dets meddelelse og ... straks [underrette] Kommissionen herom«. Der blev gjort en undtagelse for Danmarks vedkommende, hvor fristen blev sat til fem år. Ifølge artikel 13, stk. 2 skulle medlemsstaterne også »meddele Kommissionen ordlyden af de væsentlige nationale retsforskrifter, som de vedtager på det område, der er omfattet af dette direktiv«.

Kommissionen fandt i 1975, at to medlemsstater, Belgien og Italien, ikke havde

1 – Oversat fra engelsk.